«БЕЛАРУСІЯ Ў ЛЮБОВІ ПАКЛЯНУСЯ»

Сцэнарый літаратурна-музычнай вечарыны

Гучыць запіс цесні «Спадчына» (верш Я. Купалы, музыка І. Лучанка). Па абодвух баках сцэны —- малюнкі беларускай прыроды. Калі рассоўваецца заслона, гледачы бачаць рэпрадукцыю з карціны Петры Сергіевіча «А хто там ідзе?», павялічаную праз эпідыяскоп, і напісаны прыгожымі літарамі эпіграф да вечарыны: «Людзьмі звацца».

Хочацца прапанаваць наступную інсцэніроўку верша ЯнкіКупалы «Ахтотамідзё?» -

У правым кутку сцэны стаіць група вучняў. Яны апра-нуты ў сялянскую вопратку, на нагах — лапці. Калі на сцэ-ну выходзяць вядучыя, вучні робяць два крокі наперад.

Першы вядучы. Ахтотамідзе? Другі вядучы.

Ахтотамідзе?

Першы і другі вядучыя *(разам).* Уагромністай та-койграмадзе?

Грамада. Беларусы.

Першы вядучы. А што яны нясуць на худых плячах? Другі вядучы; На руках у крыві, Першы і другі вядучыя *(разам).* Нанагахулапцях? Грамада *(робячы крок наперад).* Сваюкрыўду. Першы вядучы. А куды ж нясуць гэту крыўду ўсю? Другі вядучы. А куды ж нясуць напаказ сваю? : Грамада *(робячы другі крок наперад, сурова).* На свет цэлы.

Першы вядучы *(пытаеццабольш настойліва). Ахто* гэтаіх, не адзін мільён...

Другі вядучы, Крыўду несць наўчыў,

Першы і другі вядучыя *(разам).* Разбудзіў іх сон?

Грамада *(робячы яшчэ крок, бліжэй да вядучых, цвёр-да).* Бяда, гора.

Першы вядучы *(здзіўлена). А* чаго ж, чаго захаце-ласьім... ^

Другі вядучы. Пагарджанымвек,ім,сляпым,тлухім? Грамада *(з пачуццём чалавечай годнасці).* Людзьмі звацца!

(Грамада разыходзіцца, кожны займае сваё месца: Паэт — за сталом, на якім тоўстая кніга і чарнільніца з гусіным пяром; Юнак спыняецца пасярод сцэны; Бела-. русачка надзявае на галаву вянок і адыходзіць у глыб сцэ-ны; некаторыя прысаджваюцца на краі сцэны, прыхіля-юцца да сцяны ці падыходзяць да юнака.)

Юнак.

Многа народы цярпелі прымусаў:

жыць не давалі няволя і здзек, Горшае ж долі, апроч беларуса,

можа, не знаў ні адзін чалавек. Кожны народ сваю думку хоць смела

мовою роднай не ў сорам казаў, А беларуса ганьбоўна нямела —'

кожны мужычайяе называў... *Алесь Гурло. «Вольнае слова»*

Мужык. Пазнаюць людзей ці па гаворцы, ці па адзе-жы: ото ж гаворка, язык і ёсць адзежа душы... Беларусачка.

Сцвярджаюць гісторыкі і мовазнаўцы,
IПто паступова сціраюцца грані нацый.
І, нібыта як перажытак, аджыць павінна абавязкова
Мова маці маёй — беларуская мова.

Рыгор Барадулін. «Мая мова» Мужык. Братцы мілыя, дзеці зямлі-маткі маёй! Я сам калісь думаў, што мова нашая — « мужыцкая» мова і толь-кі таго. Але, паздароў Божа добрых людцаў, зтой пары я шмат дзе быў, шмат чаго відзеў ічытаў іпераканаў-ся, што мова нашая ёсць такая ж людская іпанская, як і французская альбо і іншая якая...

Першы вядучы. А можа, сапраўды наша мова такая, што ёю нічога добрага ні сказаць, ні напісаць не можна?

Мужык. Ой, не! Наша мова для нас святая... І гаворым жа мы на ёй шмат і добрага... *(Словы мужыка пададзены паводле прадмоў Францішка Багушэвічйі)*

Беларусачка.

У любімай мове роднай, наскай, Ах, якія словы: «Калі
ласка!..» Як звіняць яны сардэчнаю струною, Праз усё
жыццё ідуць са мною. Трапіць госць у будзень, а ці ў сйята:
Калі ласка, калі ласка ў хату!

Другі вядучы.

Не паспелі сесці пры сустрэчы,
Як патэльня засквірчэла ў печы,
Ды і чарка блíснула дарэчы.
Бульба, смажаніна і каўбаска,
Пакаштуйце, людцы, калі ласка! Першы вядучы.
Хлопец кажа дарагой дзяўчыне: Юнак.
Калі ласка! Будзеш гаспадыняй.
Эх, жыццё збудуем мы прыгожа.
Ўсе з табой нягрды пераможам^

Пятрусь Броўка. «Калі ласка»

Моўчкі ўскінула вочы. І замёр я на міг. Сумны позірк дзявочы у душу мне пранік. Як завуць і адкуль ты, дзе твой родны парог — Нерашучасцю скуты, я спытацца не змог.

Ніл Гілевіч. «Моўчкі ўскінула вочы...» Беларусачка.

Ая — дзяўчына з Беларусі, 3 калыскі мятава-духмянай,
Адтуль, дзе кола круціць бусел, Дзе кожны — госць, даўно

чаканы.

3 лугоў я, з каласкоў пшанічных, 3 азёраў сініх, ільняных,
Я—; з песень, ад душы лірычных, Дзядоў і прадзедаў маіх.

Я з Мрайкі— мілай летуцеякі, 3 Мсціжанскіх берагоў утульных, 3 тваіх далоняў немаленькіх, 3 ласкавых, чулых рук матуліных.

Вера руланда. «Ая — дзяўчына з Беларусі»

Юнак *{спявае песню Юрыя Семянякі на слоеы Алеся Ставера «Беларусачка», гл. с. 203).* Паэт.

Пад казачным дубам,
Над Нёманам сінім
Хлапец прызнаваўся ў каханні дзяўчыне.
І рэхам той шэпт адгукаўся між гаю: Юнак *(прыклаўшы далоні да вуснаў).*
4 Кахаю-у-у, кахаю-у-у-у... Беларусачка.

Я чула пяшчотнае, Шчырасці поўнае,'

Маё, беларускае, роднае, кроўнае,
Такое раптоўнае, такое чароўнае,
Такое ласкавае, цёплае, чыстае,
Як сонца, агністае,
Як Нёман, празрыстае,
Як казка, быліна,
Як песня, жаданае,
Дагэтуль зусім у жыцці непазнанае,
Вясновае слова ад шчырага сэрца.

Першы вядучы.

Яно празвінела над хвалямі
Ўрэчцы.
Вятрыска шаптаў яго з лісцем між гаю:
Кахаю, кахаю...
Шапталі яго сенажаць і дуброва,
Людзьмі перачутае,
Некаму нова, адзінае, дзіўнае,
Светлае слова —

Юнак і Беларусачка *(разам).*

Кахаю... кахаю...
;' Беларускаму краю
Бясконца мы слова «люблю» паўтараем!

Данупга Бічэль-Загнетаеа. «Роднае слова»

Хор *{выконвае песню Міколы Равенскага на словы КанстанцыіБуйло «Люблю наш край»).*

Люблю наш край, старонку гэту,
Дзе я радзілася, расла. Дзе першы раз пазнала шчасце,
Слязу нядолі праліла. Люблю народ наш беларускі
І хаты ў зелені садоў, Залочаныя збожжам нівы,
Шум нашых гаяў і лясоў. І жніва час душой люблю я,
І першы звон сярпоў і кос,Калі на поле выйдуць жнеі,
А касары на сенакос. І песню родную люблю я,
Што ў полі жнеі запяюць, Як гукі звонкія над нівай
Пераліваюцца, плывуць. Люблю ў пагодную я ночку
Да позна ў садзіку сядзець, Сачыць за ясных зор мігценнем,
На месяц залаты глядзець.

Паэт. Мала на зямлі беларусаў, якія б не ведалі, не чулі гэтай песні.

Мужык. Спяваюць яе ў кожнай беларускай вёсцы. Яна — нібы гімн для нашых землякоў на Беласточчыне і ў Злучаных Штатах Амерыкі.

Паэт. Яе спяваюць беларусы ў Аргенціне і Парагваі, бо ў кожным яе радку гучыць прызнанне ў любові да любай і адзінай Бацькаўшчыны.

Мужык. Песню называюць народнай, забываючыся, што 90 гадоў таму ёй дала жыццё непаўторная Канстандыя Буйла.

Беларусачка. Верш «Люблю...» ў пачатку 1920-х га-доў паклаў на музыку выдатны беларускі кампазітар Мі-кола Равенскі.

(Хор паўтарае першыярадкі песні «Люблю наш край».) Паэт.

Люблю ц'ябе' ў веснавых праталінах, У белай хустцы
маладых снягоў. Як на грыбы, багата ты на таленты —
Пільней глядзі і нерушы знаходзь.

Рыгор Барадулін. «МаяБацькаўшчына»

Юнак.

Мой край зверабою, рамонкаў і мяты, Мой край — васільковы,
рабінавы край. 3 далёкай даўніны на песні багаты, На соль і на
хлеба цяжкі каравай.

Беларусачка.

На лён валакністы, на дзень прамяністы, Багаты гасціннасцю
нашых людзей. На сонечны ранак, ад росаў іскрысты, Крынічанькі
ж нашы — не знойдзеш чысцей!

Вера Буланда. «Мойкрай>>

Хор *(выконвае песню «Колькі ў небе зор», словы і музы-каАляксандра Шыдлоўскага).*

Колькі ў небе зор — цяжка палічыць, Толькі з іх адна
найярчэй гарыць. Гэта ты мая, зорка ясная. Ты — любоў

мая, непагасная.

Ў працы і ў жыцці добра нам з табой Марыць і любіць з песняй маладой. Сонца і вясна, навакол прастор. Шчасця болын у нас, як на небе зор.

Край шырокі наш, мірны, дарагі. Гбягуць удаль светлыя шляхі. , Мне з табой па іх хочацца ісці І дзяліць усё разам у жыцці.

Другі вядучы.

Дзе ж той край залатакосы,
край зядёны —
рыкласіны,
звон пчаліны,
моралёну?
Там, дзе Прыпяць і Ясельда,
дзе танцуюць пад цымбалы на вяселлях,
дзе жанчына, сінявокая і ласкавая,
звонка чаравічкамі паляскавала.

Пімен Панчанка. «Край паэтаў»

(Танцавальная група выконвае шанец «Лявоніха». Усе ўдзельнікі выходзяць на сцэну.)

Першы вядучы.
Дзе мой край? Паэт.
Там, дзе вечную песню пяе Белавежа,
Там, дзе Нёман на захадзе помніць варожую кроў,
Дзе на ўзвышшах наваградскіх дрэмлюць суровыя вежы
І вішнёвыя хаты глядзяцца ў шырокі Дняпро.
Мужык.
Ты ляжыш там, дзе сіняя Прыпяць ласкава віецца, Дзе Сафія плыве над Дзвіною, нібы карабель... Там, дзе сэрца маё з першым крокам, як молат, заб'ецца, Калі б нават сляпым і глухім я прыйшоў да цябе. Юнак *(падхопліваючы).*
Што сляпым? Нават мёртвым успомню высокія зоры,
Над ракою чырвонай і цьмянай палет кажаноў,
Белы ветразь на сініх, на гордых, як мора, азёрах,
І бары-акіяны, і неба — разлівы ільноў.
Другі вядучы.
Дзе мой край?
Беларусачка.
Там, дзе людзі ніколі не будуць рабамі,
Што за поліўку носяць ярмо ў безнадзейнай турме,
Дзе асілкі-хлапцы маладымі ўзрастаюць дубамі,,
А мужчыны, як скалы — ударыш, і зломіцца меч.

Паэт.
Дзе мой край?
Першы вядучы.
Там, дзе мудрыя продкі у хвоях паснулі,
Дзе жанчыны, як радасны сон у стагах на зары,
А дзяўчаты, як дождж залаты, а сівыя матулі,
Як жніўё з павуціннем і добрае сонца ўгары.
Там звіняць неўміручыя песні на поўныя грудзі,
Там спрадвеку гучыць мая мова, булатны клінок.
Тая гордая мова, якую й тады не забудзем,
Калі сонца з зямлёю ў апошні заглыбяцца змрок.
Другі вядучы.
Ты — напі край.
Ты — чырвоная груша над дзедаўскім домам, Лістападаўскіх знічак густых фасфарычная рацць, Ты — наш сцяг, што нікому, нікому на свеце, нікому Не дамо абсмяяць, апаганіць, забыць ці мячом зваяваць.
Мужык.
Мы клянёмся табе баразной сваёй першай на полі І апошняй раллёй, на якую ўпадзём у журбе.
Усе *(разам).*
Мы клянёмся табе, што ніколі,
Ніколі,
Ніколі,
Так, -
Ніколі не кінем,
Не кінем,.
Не кінем цябе.
Уладзімір Караткевіч. «Беларуская песня»